

1937

საბავშვო
გაზეთი

ქრომბრედი

1 9 3 7 1 3

„თებთმეგრული“

საბ. ა. ლ. კ. კ. ცეკასა და საბ. განსახკომ-
მის მართმეზირი ორგანო

№ 3
მ ა რ ტ ი
1937 წ.

წელიწადი მვ-11

საბ. კ. კ. (ბ) ც. კ-ის განმ. „კომუნისტის“
რედაქციის მისამართი: გრიბოედოვის ქ. № 34
ტელ. № 3-02-61

შუნაგრა

33

- 1. გიორგი ქუჩიშვილი—გლეგის დღეს (ლექსი) 1.
- 2. კარლო კალაძე—თოელის თავგადსაველი (პოემა) 2.
- 3. ცქვიტი—თომიკოს საჩუქარი (მოთხრობა) 5.
- 4. იახონ ნიკოლაიშვილი—დათვი და თაფლი (მოთხრობა) 9.
- 5. ხანდრო ურენტი—ესპანელ ბავშვს (ლექსი) 11.
- 6. გ. მებუჯე—ილია ჭავჭავაძე (წერილი) 12.
- 7. ნიკო კეცხოველი—მამას ნაბაღი (მოთხრობა) 14.
- 8. გ. ლომთათიძე—ასი კერძის მდებელი დედალი გარეკანის მე-3 გვ.
- 9. ს. ლომთათიძე—გასართობი გარეკანის მე-4 გვ.
- 10. კლ. თევზაძე—ქალთა დღე (გასართობი) გარეკანის მე-4 გვ.

ტურნალი დასურათებულია მხატ. ი. ქოქიაშვილისა და კ. თენგიშვილის მიერ.

პ/მგ. რედაქტორი ბაბო ზაზიუშვილი პ/მგ. მდივანი ლ. ზიზინაძე

ბღოვის ღღას

შვილი: „ჩემო მამიკო!
 რამ დაგაღონა,
 რა დაგემართა,
 რად ოხრავ მწარედ?“
 ეკითხებოდა
 მამას გოგონა,
 როცა მუსიკაც
 სტიროდა გარეთ.

—○—
 მამა: „ეჰ, ჩემო ნორჩო,
 სიცოცხლის ნერგო,
 რაც თავს დაგვატყდა
 ვერ მიხვდი, განა?!
 ორჯონიკიძე,
 ბიძია სერგო,
 მოკვდა...
 აღარ გვეყავს...
 გლოვობს ქვეყანა“...

—○—
 შვილი: „ბიძია სერგო?
 ჩვენი სახკომი?“
 თქვა გოგონამ და...
 დახარა თავი.
 გარეთ კი,
 ქარში,
 ღროშები შრომის
 ძაძის ფრთებს შლიდნენ
 დედის თმასავით...
 —○—

ეჰ, რა მძიმეა
 ეს დანაკლისი,
 რა ტკბილხმოვანი
 დაღუმდა ბაგე...
 მოსკოვთან ერთად
 ჩვენი თბილისიც
 საქმით უკვდავყოფს
 დიდ მოამაგეს...

8002

მღვლის აკვადას აკალი

პ რ ი მ ა

მე მხოლოდ გუშინ ამბად გავიგე, რომ ქალაქიდან შორს, მთების იქეთ, ცასთან ახლო და ახლო უმგულთან ცხრვრობდა, თურმე, პატარა გულდა. იქ ახლა უკვე დგება ავღარი, მთებზე მოსულა თეთრი ზამთარი! დაბლა კი, სოფლად, შრიალა ტვერებს ჯერ ისევ ძარცვავს ყინვა და ქარი.

ხალისიანად ფარდა გასწია და ფანჯარასთან ხელავს ნაძვია,

აკვია თეთრი ხელთათმანები და ბამბეულიც ტანზე აკვია! იფიქრა: ალბათ, სულიერ ქართან ზეცაში ბრძოლა თუ გაიმართა, — ღამით დაიბნენ თეთრი ღრუბლები და ბუმბულივით ქარმა გაფანტა, წელში მოხარა ხეებიც თრთოლვით და ყველაფერი დაფარა თოვლით! — რა ყინვაა და რა ზამთარი! — ამბობს მამა და არ უხარია... ჩათბუნებული და უდარდელი მხოლოდ გულდა... და ბუხარია!

რათ, თუ ყინვამ დაახრო ველი: გულდამ გაითბო ბუხართან ხელი! და მერე მარდი გაიქრა გარეთ, რომ დაერბინა მთელი სოფელი...

გულდა ოცნებით უცქერის ღრუბლებს, უცქერის მთებს და ალერსით, თურმე, მთელი დღე, მკვირცხლი, დაუცხრომელი, დღის, კალთასაც ვარშემო ურბენს; ემუდარება: „მითხარი, დედავ, თოვლი აქ მალე თუ მოვა, ნეტავ?“

და ერთხელ, როცა ტკბილად ეძინა, თურმე, ძილშიაც კი გაეცინა, — დედამ აკოცა და გაახარა: — თოვლი მოსულა, ადექი ჩქარა!

და წამოფრინდა ლოვინზე გულდა, დათოვლილ მთა-ბარს უცქიროს უნდა... გაღვიძებული დილით ბუხარიც გამხიარულდა და ავგუგუნდა!

მან ამ ზამთარში სახალისოდ
და ვასართობად რა არ იცოდა!
რომ ვეუნდა თოვლით ტოლებთან,
ცივით უწას თან წაიყოლებდა, —
და ფუტკარივით მკბენარი სუსხი
დალამებამდე არ აღონებდა...
ჩათბუნებული და ნაბდისქულა
ისე ცელქობდა პატარა გულდა!

ბოლოს, თამაშით რომ დაიღალა,
კარებში ჩუმად შემოიპარა...

მამამ უბრძანა:— დახურე კარი,
თორემ შემოვა ყინვა და ქარი;
ხომ გასსოვს, როგორ იმუქრებოდა
ღამით ჩაკეტილ კარებთან მდგარი!
ქარი არაყით ვალეშილია,
და სიმთვრალეში მისი ყინია,
რომ ბავშვებს ყინვით მოაქრას ყური,
ქარყინვის როგორ არ გეშინია!

ჩუმად მოვიდა ნელი ნაბიჯით
დედის კალთასთან გულადი ბიჭი...
დაფიქრებული ყურს მიუპყრობდა,
ქარი შორს როგორ დაფათურობდა.

და ღამით, როცა თბილ ბუხრის წინა
შუქი ჩააქრეს და ჩაეძინათ, —
ფეხაკრეფილი წამოდგა იგი,
ფანჯარას ფარდა ჩამოაცილა!
ხედავს: შეირხა მალალი ხე და
მის ფანჯარაში შემოიხენდა!
სცივა, მხრები ვერ გაუმართია,
აბა მცენარეს რა აბადია!
და ქარისაგან სულ დაფლეთილი
ტანხე ეგ თოვლი რა ნაბადია!
ცის ქვეშ დარჩენილთ ათოვს და აწვიმს!
ახლა თხრის ქარი უშვერი ღანძღვით, —
და ენარცხება ტოტებით მიწას
დედის მახლობლად პატარა ნაძვი...
თბილ ოთახიდან გულდაც კი ხედავს,

როგორ ქვითინებს მშობელი ხე და
თავგანწირულად როგორ ეხვევა
შვილს ათრთოლებულ ტოტებით დედა!

„ჩემი ტოლია ლ ჩემი კბილა,
ის იყინება, ჩემთან კი თბილა!“ —
იფიქრა ეს და ფეხაკრეფილად
გულდამ კარების წინ მიირბინა...
მაგრამ, ვალო თუ არა კარი,
შემოსისინდა ყინვა და ქარი, —
ხეებმა დიდის ვიავაგლახით
გააგდეს გარეთ, ვით გარეწარი.

ძვლებგაყინული და გათოშილი
შინ შემოვიდა ხე დათოვლილი
და ღარიბივით მორიდებულად
შემოიყვანა ტოტებით შვილი!
მხრებით ოთახში ძლივს გაიძარსა!
მისი პატარა დასვა ბუხართან;
მით მადლიერმა ნაძვის ხეებმა
ვაითბეს ტანი და გაუხარდათ...

ხშირ წამწამებზე დნებოდა თოვლი,
ოდნავ სუნთქავდა შტო ანათროლი,
და მეტის ლხენით იცრემლეოდა
გულდას ძმობილი და თანატოლი...

მოსწონდა მისი ბუხარი, ბინა!
თქვა: — რა კარგია და როგორ თბილა...
ქვეშსაგებელში ჩაგორდა გულდაც,
და ჩაეძინა სამივეს ტკბილად.
მაგრამ ბუხრის წინ თოვლი დამდნარა,
თეთრ ნაბადივით ხეს რომ ეფარა,
წყალში მუხლამდე ჩასული ნაძვი
დასწურჩულებდა გაუგებარად,
პატარა ტოტი დაედო გულთან
და აღვიძებდა შრიალით გულდას...

გულადი ბიჭი ადგა, და უცებ შეიძრა კიდევ ოთახის ფუძე! — წყალი ერთბაშად მიადგა კარებს და გადაიქცა ტალღები გარეთ, მერე ხეობის მიმართულგებით დაეშვა მძაფრი ნაკადულები! და მთელ ნიაღვარს ველური ხენვით წაქცეული ხე მიჰქონდა ხევში! მიჰყავდა გულდაც ხეს გარჩენილი და ღრნიდა მიწას გულაღრენილი, თან მოეტაცა პატარა ნაძვი, დედის ტოტეში რტოჩაწვენილი... ჩამოუარა ნაპრაღთა კიდეს, და ამ ბრძოლაში გათენდა კიდევ.

წყალი კლდეებზე გადალექილა, როცა ჯერ ისევ სოფელს ეძინა; წყალწაღებული ნაძვის ხეები ხევში ვის უნდა გადაერჩინა! მაგრამ შორს ვიღაც ერთი მეთევზე იდგა მდინარით მოთხრილ ლოდებზე.

მას წყალდიდობის ხმა გაუგია, ხედავს: ხეები უმწეოდ ყრია, და მოსძახიან ღელვით ტალღები, ავი ნიაღვრის გულივით მღვრია! ხედავს, რომ ხეზე, როგორც მხედარი, გულდა შემჯღარა და გამბედავი ხევში ყიჟინით წამოჰყოლია ხეს თითისხელად შესახედავი!

ნელა ჩავიდა მეთევზე წყალში, გზას მიიკვლევდა მკლავების გაშლით...

მუხლებმაგარი და ტანვეება, — ახლა ნიაღვარს იგი შეება. ხეს ჩაეჭიდა ღონიერ ხელით, ჩამოუარეს ტალღებმაც ღელვით!

მაგრამ იბრძოლა და ვაჟაკურად ნაძვი ნაპირზე გამოაკურა...

თან კითხულობდა: — ვინ ხარ, პატარავ, წყალმა აქ რატომ ჩამოგატარა? საქართველო
საბჭოთა სოციალისტური
რესპუბლიკის
განმანათლებლო
მინისტროს
გამომცემი

— მეგობარი ვარ მათი და მსურდა მივშველებოდი! — უამბობს გულდა, და არ ვიცოდი ნაძვისხეები ველურ ნიაღვარს ასე თუ სძულდა! — იგი ამ ხეებს ტანზე ეხურა ჯერ გაყინული თოვლისებურად, მერე ბუხრისწინ წვეთებგამობარი ნაკადულებად აღიდებულა...

ხედავდი, ნაძვი დაბლა რომ დასცა და პატარასაც ტალღები სტაცა! ვებრძოლე, მაგრამ მლიერი იყო, მდინარესავით ჩამოჰყვა მთასა!

და ახლა სადღაც ღრიალებს ქვევით, ხრამებში რბის და კლდეების რღვევით სად მიდის წყალი, სად იკარგება, ძიავ, არ ვიცი, ველარ ვერკვევი...

ახლა მეთევზე წამოღდა წინა და, საუბარი რა მოუსმინა.

— წავიდეთ! — უთხრა გაღიმებულმა, მე მდინარესთან ახლო მაქვს ბინა!

მე ვიცი მისი შორი ამბავი, სად მიდის ტალღებდაუულაღავი! მე ვიცი, თოვლი იქ რომ დამდნარა, სად იმდინარებს ანუ სად არა, მაგრამ ჯერ ისევ დავანთოთ ცეცხლი, ტანი გავიშროთ, ჩემო პატარავ, და მერე ერთად წისქვილში წავალთ, მოვითხრობ თოვლის თავგადასავალს...

(დასასრული იქნება)

თბილისის სახეობა

— აქეთ, აქეთ წამოდი, ცმაკუნა, აი ამ კარე-ბიდან მოდის გემრიელი სუნი. აგერ ამ ხვრელში შეეძვრეთ და პირდაპირ მერე ოთახში ამოგყოფთ თავს...

— წრუ... წრუ... წრუ... — ჩაიწრობინა ორმა მსუნავმა თავებამ და ხელად პატარა ხვრელში მიიმაღლნენ.

— ოხ, ოხ, ოხ... ერთი შეხედე, რა ამბავია! — წამოიძახა დაწინაურებულმა გრძელკუდამ, როცა მერე ოთახში გამოჰქრნენ.

— იჰ, იჰ, იჰ... რა ნამცხვრების სუნია! თქვენ არ მომიკედეთ, იმდენს გაიხლებით, რომ სულ მუცელი გამოსკდება! აბა მომყე!

ორივე ქურდბაცა კარადაზე ხელად აცოცდა და ჯალღები ააშრიალეს.

— რა ამბავია? მთელი ქვეყნის სათამაშოები და ტკბილეულობა აწყვია, შეხედე აქა!

— ალბათ, ხელ დიდი წვეულება აქეთ და ეს ამოდენა სანოვავე იმიტომ თუ დაუმზადებიათ.

— ჯერ კი გემოზე ჩვენ ვიჭეფებთ და მერე ყველაფერი იმათთვის დაგვილოცია! — ტრახახობს გახარებული ცმაკუნა.

— მაგრამ დიცა, ეს ვინ არის? — შეშინებული კლოთი იკითხა მან და უკან დაიხია.

— ხა, ხა, ხა! შე სულელიო, არ იცოვ რაც არის? მაგას დედოფალი ჰქვია... პატარა გოგონების სათამაშოა, — დამაშვდა გრძელკუდამ და გვერდით ჩაუარა.

— უი, მეხი კი დავაყარე, გული კი გამიხეთქა და... თვლები ისე დაუქვეტია, თითქოს მართლა აღმინაო, — ჩაიწრობინა ცმაკუნამ, დედოფალს შიშით მიიხედა და აქცია და სხვა მხრივ გაძვრა.

— აბა დახედე ამ ავტომობილს, სულ ტკბილეულობით გაუვსიათ! მოდი და მიირთვი, რა დროს შინა! დღეს ამ სიმდიდრის ბატონ-პატრონი ჩვენა ვართ და ხელ ამ საბავშვო ბაღში და მისმა გაშკამ რაც უნდათ ისა ქნან!

მიიპატივა გრძელკუდამ და ტკბილ შეპარლამას ხრამუნი აუტეხა. თავებმა ყველაფერი იგემეს და როცა მსუქანი და გემრიელი საჭმელით გული იჯერეს, ცმაკუნა მაგიდაზე წამოსკვდა და გრძელკუდას მიმარაა:

— აქ დახედე, მუცელი ისე გავივსე, როგორც ტიცა... შემომხედე! — ცმაკუნამ თათი მუცელზე დოლივით შემოიკრა და გრძელკუდას სთხოვა:

— იცი, რა გიახრა, ძმობილო? ახლა მე სიმღერა და ცეკვა მინდა. ამ ჩემს ულვაშებს გეფიციკები, ახლა ისეთ გუნებაზე ვარ, რომ უსათუოდ უნდა ვიმღერო.

— გემღერება და აგერ პატარა ქიანურიც, ასეთს ავაწყრიალე, რომ მართლა და ის თვლებდაქვეტილი დედოფალიც კი ავათამაშო, ყური დაუდგე!

გრძელკუდამ ქიანურს თათები გაუსვამაოცდა და ბნელი ოთახი მზიარული ხმებით აავსო.

ცმაკუნას ქიანურის ხმა ძლიერ მოეწონა და არბინად თავისი წრუწუნიც ზედ ააყოლა, მას გრძელკუდაც მიჰკეცა, და ორი მსუნავი ერთად რომ აწრუწუნდა, ისეთი ქეფი ატეხეს, რომ სულ ქული ჰერსა ჰერეს.

— არიქა, ცმაკუნა... აგერ დოლი... შენ იმ დოლზე დაუკარ და, თუ ქეფია, ბარემ მთელი ქვეყანა შეეძრათ! — წრუწუნებს გაგლისებული გრძელკუდა და ქიანურს ისე ძლიერ აფხაკუნებს, ლამის სიმები დააწყვიტოს. ცმაკუნა ნამცხვრებზე სულ ყირა-ყირა ვაღმოვიდა, იქიდან დოლთან მიცუნკულდა და წვრილი კუდი დოლს მთარახივით შემოაქრა.

• ახლა კი გახურდა ქეფი.

— ჩვენ კამპანიას ვაუმარჯოს! — წრიანებს ცმაკუნა.

— ვაუმარჯოს, ვაუმარჯოს! — ბანს აძღვეს გრძელკუდა და თან ქიანურს უფრო ძლიერ აფხაკუნებს...

უცებ კარგება დიხზატუნა. წრუწუნებმა ხმა ჩაჰინდეს და გაიანანენ.

კარები ფართოდ გაიღო და დღის სინათლე დარაბებდახურულ ოთახში უხვად შემოიჭრა.

— აბა, დიმიტრი, ალექსანდრე... მოდი, ყუთებს ფიტრები დავკრათ, რაც ჩასალაგებელია, ხსიც ბარემ მოვათავსოთ, თორემ საცა აეტომანქანა მოგვადგება.

ეს საბავშვო ბაღის გამგეა. სისხამ დილაზე ამაღვარა, რომ ყველაფერი მოასწროს.

ცხრა საათისათვის მასწავლებლები და უფროსი ჯგუფის ორი ბავშვიც გამოცხადდებიან. ისინი ოქტომბრის დღესასწაულის ჩასატარებლად აუჯლის საბავშვო ბაღში მიემგზავრებიან. იმათი შეფები არიან და ასე უხვად იმიტომ შეშხადებულან.

ოტობანის შემდეგ პირველ საცდელ-საჩვენებელ საბავშვო კერაში დიდი კაჟური და ჩოჩქობელი შეიქნა. ვი დედასა; ჩვენ წრუწუნებს რა ქეიფი და დროს გატარება წაუხდათ!

შეტადრე ცმაკუნას კარების ჩხატუნმა ისეთი თავზარი დღესა, რომ გულგახეთქილმა რაკი უცებ ვერაფერი ვერ მოახერხა, იშვირა ფეხი და კოხტად ჩალაგებულ სათამაშოების ყუთში სრილით ჩამბმანდა, იქ ერთერთ ქალაღში ვახეულ სათამაშოში შექვრა და სული განაბა.

გრძელვუდა კი, როგორც ტალახის კუწში, იატაკზე ისე რბილად დავეკა, იქდან კი თვალის დახანხამებაზე ხვრელისაყენ გასხლტა და მიიშალა.

— აბა ლურსნენები და ჩაქუჩი. ჯერ ეს ჩალაგებული ყუთები დავლურსნნოთ და გარეთ

დავაწყოთ, — განკარგულელებს იძლევა კერის გამგე.

და იქ, სადაც რამდენიმე წუთის წინათ ქეიფი და დროსტარება იყო, ახლა საშინელი რახუნნი და დავიდარბა ატყდა. უწინ სწორედ ის ყუთი დლოურსნეს, სადაც ცმაკუნა მოემწყვდა.

საწყალს იმდენი კაჟური თავის ქალა კინაღამ ავარდა, ყურები მთლად გამოეკედა და იმ სიბნელეში კინაღამ სულიც შეუფეხებდა. მაგრამ რას იხამდა, თავის ბედს დავმორჩილა და მაინც არ გაუფაწონია.

— ნეტა შე საწყალი, ნამცხვრების ყუთში მაინც მოხევედროდი, რომ მომშიგდეს, ამ წყეულ დედოფალს ცხვირპირის ზომ. არ მოეკამ, ვერც რკინის ავტოს დავაკლებ რასმეს და რა ექნა; ეს რა ხიფათში ჩავვარდი, თქვენი კირიზე...

ჯავრობს ცმაკუნა და თან უფრო შიგინი შიგან ძვრება, რადგან შემდეგ რა მოელის არ იცის და ეშინია.

* *

წითლად და ყვითლად გაფოთქილ შემოღგომის ხეებს ატკალის საბავშვო ბაღი თავიგულივით ათასურად მოურთავს და მოუქარგავს. ერლოდან რომაღლის ხმა და მხიარული სიმღერა ისმის. რაღაც დიდი აშხავია, რომ სოფლის ბავშვებსაც ლამაზი შენობის ირგვლივ თავი ბლომად მოუყრიათ და მხიარული მითქმა-მოთქმით ფანჯრებში იქყიტებიან.

— შეხედე, ბიჭო, ეს დარბაზი ყვავილებითა და მაირალემით რა მშვენიერად არის მორთული!

— ეგ რა არის, — შეუტია წითელხალათიან-მა შაქრომ და ეშხაყური დიმილით მარცხენი უჩვენა.

— აბა იქით გაიხედე, რა ამბავია...

— ჰეი, პა, პა, პა! ბიკოს, რამდენი კამფეტია! შეხედე, გოგლა, შეხედე, პირდაპირ კამფეტების ხორაა დაყენებული!

— აბა, შეფებიც ეგრეთი უნდა. არ იქნება, ბიკო, ჩვენი სკოლაც საშველად მაგათ შევთავაზოთ?

ასე ბჰობდენ პატარა ბიჭები.

გოგოები კი დარბაზში მოცეკვავე ბავშვებს შესტკორდნენ და გულიანად ხითხითებდნენ:

— ხა, ხა, ხა, ხა...

— უყურე, გოგო, იმათ, აგერ სტალინის სურათთან რომ დგანან... ზედად თეთრბანტიან გოგონებს? შეხედე, სიმღერის დროს შოშისასავით პირებს რა სასაცილოდ აღებენ. ხა, ხა, ხა-ხა! — იცინიან გოგოები.

— შენ ეგა სთქვი, რომ ცეკვისა და სიმღერის დროსაც დაეღმებული თვლებით სულ საჩუქებისსაც იტკირებიან!

— სალომე, ერთი იმ პატარა ბიჭს შეხედე, დანახე, გოგო, დანახე, იმ დიდცხვირა ცირკის მასხარას ენას რომ უყოფს და რაღასაც ემუქრება... ზედავ, ახლა თიოსაც უჭნევს.

— უი, რა კარგი ბიჭია, რა სასაცილოა, ხა-ხა-ხა...

— ვისია, ეს, ვისი ბიჭია, ნუშეჯავან? — იკითხა ვიღაც გოგონამ.

— ვისია და სიკოიანთ ვასუასი.

— არიქა, აქეთ იხედება, დახე, როგორ იცი-ნის!

არ ისვენებდნენ გოგოები და ახლა იმ პატარა ბიჭს გარედან მუშტს უღერებდნენ და ათასაირად ემარტებოდნენ.

დარბაზში ამ დროს სიმღერა შეწყდა. თბილისელი შეფები სათამაშოების გვერდით ჩამწყრიდნენ. ერთმა მათგანმა ხელში სია აიღო და ცოტა წინ წამოღდა.

— აბა, სიჩუმე, ბავშვებო, სიჩუმე.

— ლეილა, ზედავ, სტუმარმა რაღაც უნდა გვითხრას, აბა ყური დავუგდოთ.

— ვივი და კოწო, საჩუქრების მიღება თუ მალე გინდათ, გაჩუმდით.

— ს... ს... ს... ჩუმად, ჩუმად! — ისმის აქეთ-იქიდან მასწავლებლების ხმა. ერთი წუთიც — და დარბაზი მთლად გაჩუმდა.

— საყვარელო პატარებო, — ასე დავიწყოს სტუმარმა.

— თბილისელი თქვენი ამბავები და მთლიანად პირველი საცდელ-სამეცნიერო სიბავშვო კვრა გულით და სულით გოლოცავენ ოქტომბრის რევოლუციის მეცხრამეტე წლის თავს და დღევანდელი დღის აღსანიშნავად საჩუქრებსაც გიგზავნიან თქვენ ყველას.

გაუმარჯოს ოქტომბრის რევოლუციას, გაუმარჯოს დიდ ბელადს და საყვარელ ძია სტალინს!

აგრაილა ტაში, აგრაილა როიალიც და ბავშვების შეძახილი.

— საყვარელ ძია სტალინს გაუმარჯოს, გაუმარჯოს!!!

მილოცვებიც ვათავდა.

ახლა საჩუქრების დარიგების დრო დადგა, და ბავშვები უარესად აღელდნენ. ყველას კისერი დაუგრძელდა, ყველა ანთებული თვალებით იქითვე იყურება, სადაც საჩუქრები აწყვი.

— ნეტავი მე ცხენი შერგოს და თუგინდ კამფეტს ხელსაც არ ვახლებ, — ჩუმად მუტუტუტებს ლევანი.

— ოხ, ჩქარა გახსნან... რაღას უტლიან? — ჯავრობს ლეილა და ხელებს ისრებს მოუთმენლობით.

— რა კარგი ყოფილან შეფები... მე რომ გავიზრდები, მეც შეფი უნდა ვიყო... — დუღუნებს მიტო.

— ბავშვებო, დავიწყოთ... — მიზართა თბილისელმა შეფმა და სიაში ჩაიხედა. პირველად ჩემთან სესილია აღიმაბარაშვილი გამოკუნცულდებო. აბა, სადა ხარ, ჩემო გოგონა? — ტკბილად უხმობს ბავშვს სტუმარი. თეთრბანტიანი პატარა

რა გოგო მასწავლებელმა ჯგუფიდან გამოიყვანა და გზა დაულოცა

— წადი, ნუ გრცხვენია, სესილია... ხედავ, მასწავლებელი გელის:

ყურებაშის ვაწითლებული სესილია მძიმე ნაბიჯით მიდის თავჩალუნული.

— მოდი, ჩემო პატარა, მოდი... აბა ენახოთ რა გერგება.

შეფხა ყუთში ხელი ჩაყო და ფერადებით საესე კოლოფი ამოიღო.

— ოო... შენ ნამდვილად მხატვარი იქნები, დახე რა მშვენიერი კოლოფია, უკუურე ამ ფერადებს!

— მართლა მხატვარია... ისე კარგად ხატავს ცხენებს, კაცებს, ყვავილებს! — იყვირეს ერთად ბავშვებმა.

უფროსებმა ბავშვები კიდევ შეაჩერეს და სტუმარმა შეფხა შემდეგი გვარი ამოიკითხა.

— აბააკელია მზია, აბა ახლა შენ მობრძანდი!

წითელი ბანტით და წითელი აბრეშუმის კაბით ყაყაჩოსავით აყვავებული კობტა გოგონა თამამად გაბტა და შუა დარბაზში რომ მივიდა, უცებ შედგა, უკან მოტრიალდა და მასწავლებელს შეეკითხა:

— მასწავლებელო, ხომ მე გამომიძახა, მე არ უნდა წაესულიყავ?

— ხა-ხა-ხა! — ატუნეს სიცილი ბავშვებმა. აბაკელიას შერცხვა და თავი ჩალუნა.

— ჰო, შენი ჯერია, გოგონა, შენა ხარ აბაკელია? აბა ახლა ენახოთ, შენ რა გერგება.

შეფხა ქალღალში გახვეული საჩუქარი გახსნა და მზიას წინ აღმართა:

— ერთი შეხედვე, რა ლამაზი დედოფალია შეგხვდა, ქერათმიანი, მოლიპარი... ხომ გიყვარს დედოფალი?

— უუუ... რა ლამაზია, რა კარგია, ნეტა მეც შემიხედეს, მეც ეგ მინდა... მეც... — ატყდა ისევ ხმაური.

მზიამ დედოფალი გულზე მიიკრა და ისე გამოფრინდა, თითქოს შეეშინდა არ წამართვანო.

— ვანო ლომიძე... აბა, ვაეკაცო, ჩემცენ მოკრძანდი...

თამაშბუკული და ჩარგვალბუკული ვანო დინჯად გავიდა ბავშვების ჯგუფიდან.

— აბა, საყვარელო, მითხარი, რა უფრო გინდა, რომ შეგხედეს? — ეკითხება სტუმარი.

— მე დღოლი მინდა... არა, დღოლი კი არა, თოფი. იმიტომ რომ მე წითელარმიელი ვარ, ვარსკლავიანი ქუდიცა მაქვს, — ვუბნება ყოჩაღად ვანო.

სტუმარმა შეფხა ხელი ისევ ყუთისაკენ წაიღო და სათამაშო ამოიღო.

— ერიპა... ეს რომ არც თოფსა ჰგავს და არც დოლსა? მაგრამ ენახოთ, იქნებ ორივეს ეს სჯობია.

შეფხა თეთრი ქაღალდი გახსნა და პატარა ავტომობილსა ზევით ასწია.

— აი, რა ლამაზი ავტომობილი შეგხვდა, განა ეს არ გირჩენია?

— ო, ო... ავტომობილი, ავტომობილი... უი, ეს რა კარგია, მეც ეგ მინდა, მეც! — ახმაურდნენ ისევ ბავშვები.

შეფხა ავტომობილი გასაღებით მომართა და ძირს დადო. ავტომობილი ჯერ განზე გაბტა და მერე ისე დატრიალდა, რომ ბავშვები აღტაცებაში მოიყვანა.

— უი, როგორ დარბის, რა კარგია, რა ლამაზია! — ყვიროდნენ ბავშვები და ფთავციკებით თვალს ადევნებდნენ.

ამ დროს უკან რიგებში ვილაკამ ტირილი მართო. ნინო მასწავლებელმა გაიხედა და რას ხედავს: ყველაზე პაწია ბიჭს თომიკოს თვალებზე ხელები აუფარებია და ხმაძალა ღრიალვებს.

— რა ამბავია, თომიკო, რად ტირი, ვინ გაწყენინა, ჩემო ბიჭუნია? — აღერსით ეკითხება მასწავლებელი.

სანდრო ქაჩვი

მსკანედ ბავშვს

ამ ზღვებსა და ამ მთებს იქით
ახლაც ისმის შენი კვნესა,
ჯერ თქვენ ცის ქვეშ სიბნელეა,
დაეკარგა სხივი მზესა.

დღე თენდება და უმზგოს
მოაქვს დარდი, ცრემლი, ოხვრა,
მაგრამ გმირებს არ სჩვევიათ
ლაჩრობა და ქედის მოხრა.

ამ ზღვებსა და ამ მთებს იქით,
ვხედავ მართოდ დაყრილ ობლებს,
შენი ხმაც ხომ გულის მიღონებს,
ცრემლს რომ ღერი და სტირი მშობლებს.

თვალყუყუნავ, რად მოგიკლეს
ბავშვობა და დედის გული,
რისთვის გერგო შენ ეგ დარდი
და ცხოვრება ასე კრული?!

ან ყუმბარის ნამსხვრევებმა
რად გაგწირა ცელქი ბიჭი,
უფეხოს და უდედმამოს
აწ ცხოვრება გძაგს და გიჭირს!

ნეტავ ახლოს იყო მაინც,
გიატრონოთ ობოლ ყმაწვილს,
დაგიბრუნოთ სიხარული
სამშობლოში სისხლად დაცლილს!

დაგენაცვლოს, ბიჭო, ჩვენი
მხიარული გულის ძგერა,
ჩვენთან ერთად შენც გატკობდეს
ბედნიერი ბავშვთა მღერა!

გამხნევდი და შენს სიხარულს
მოვესწრებით ჩვენაც მალე,
ახლა ყველა სალამს გიძღვნი
და გიკოცნით შუბლს და თვალებს!

ილია ჭავჭავაძე

წელს სრულდება ილია ჭავჭავაძის დაბადებიდან ასი წელიწადი. ილია როგორც კალმით, ისე პრაქტიკული საქმიანობით ებრძოდა თავისი დროის ცხოვრების შევზენელ და უარყოფით მხარეებს.

მაშინ ჯერ კიდევ ბატონყმობა იყო ჩვენში, გლეხები მოწიპის მძიმე უღელში იმყოფებოდნენ. რუსეთში ბატონყმობის გადავარდნის შემდეგ ჩვენშიაც დაიწყეს ლაპარაკი გლეხთა „განთავისუფლებაზე“. მთავრობა მაშინ ამ საკითხის განსახილველად იწვევდა თავად-აზნაურთა კრებებს. მწვავე საკითხად იდგა: გლეხები მიწით გაეთავისუფლებიათ თუ უმიწოდ. ილია ესწრებოდა ამ კრებებს და მოითხოვდა გლეხების მიწით განთავისუფლებას. თავადები და აზნაურები ამის წინააღმდეგი იყვნენ: იმათ უნდოდათ მიწა ისევ თვითონვე; დარჩნოდათ. ილიას თანამედროვე ქრისტიანულ მამაცაშვილი გადმოგვცემს: ილიას სიტყვამ გლეხების მიწით განთავისუფლების შესახებ ისე გააბრაზა თავადები, რომ ერთმა მათგანმა ხმალი იშვილა და ილიასაკენ გაიწიაო. გაბრაზებული თავადი დააშოშმინეს, და ილია გადარჩა ხმლით აკუწვას.

ილიას მშობლები

ილიას მამა გრიგოლ პატას ძე ჭავჭავაძე იყო სოფელ ყვარელის წვრილი მემამულე. მან რუსული კარგად იცოდა, რადგანაც სამხედრო პირი იყო და რამდენიმე წლის განმავლობაში მსახურობდა ნიჟეგოროდის დრაგუნთა ლეგიონში ოფიცრად. თვით ილიას დახასიათებით,

მამამისსასტიკი გამომეტყველება ჰქონდა და ღუმილი უყვარდა. რამდენიმე დღე ხშირად ისე გავიდოდა, რომ მის ხმას ვერ გავიგონებდით, იყო სახეჩამობნელებული, კოპებშეკრული.

ილიას დედა, მარიამ ქრისტეფორეს ასული, ბებურიშვილის ქალი, სომეხი იყო, მაგრამ ქართული ენა და ქართული ზნეჩვეულება კარგად იცოდა. ილია ასე ახასიათებს თავის დედას: „დედაჩემმა შშვენიერად იცოდა მაშინდელი ქართული მწერლობა. სულ ზებირად ჰქონდა დასწავლილი თითქმის ყველა ლექსი და ყველა ძველებური მოთხრობა და რომანი. საღამოობით დაგვევამდა ბავშვებს და გვიკითხავდა მოთხრობებს და ამბებს, წაკითხვის შემდეგ გვიამბობდა შინაარსს და მეორე დღის საღამოზე გვიკითხავდა, აბა ვინ უფრო კარგად მიამბობს, რაც გუშინ გავიგონეთო. ვინც კარგად ვუამბობდით, გვაქებდა; ამ ქებას ჩვენ დიდად ვაფასებდით“.

ილიას ერთი პირველი ლექსთაგანი

ილიას, მისი მახლობლების გადმოცემით, პატარაობიდანვე დაუწყია ლექსების წერა. ოჯახის გამძღლის სალომე ლალაძის სიტყვით, ბავშვობაში დაუწერია ლექსი კოშკზე, მარანზე, მაგრამ განსაკუთრებით აღსანიშნავია მისი ლექსი „რწყილები“. ამ ლექსის დაწერის დროს ილია 11 წლისა ყოფილა. ის და მისი დისშვილი კოხტა აფხაზი, რომელიც ილიაზე ერთი წლით უფროსი იყო, გიმნაზიაში სწავლობდნენ. ეს უმარწვილები მოხდნენ სოფელ კარდანახში. კარდანახიდან 15-20

ვერსის მანძილზე კობტა აფხაზის მამას მამითადი ჰქონია. ბავშვებიც წასულან მამითადში. საღამოს უკანვე გამობრუნებულან. კარდანახამდე კიდევ 7 ვერსი ჰქონიათ გასავლელი, რომ გზაში კოკის-პირული წვიმა წამოსწევიათ. მალე მოვარდნილა დიდი ნიაღვრები, გზის ვანგრძობა შეუძლებელი გამხდარა, და მათაც ახლო მდებარე სოფელ ჩალოუბაში შეუხვევიათ. იქ ღამე გაუთევიათ ერთი გლეხის ოჯახში. დაწოლისთანავე დასველიან რწყილები და ყმაწვილები არ დაუძინებიათ. გათენებრისას გარეთ გამოსულან ლოგინიანად და დიდი კაკლის ქვეშ დაუდგამთ. აქ ცოტა წაუძინიათ. ამ შემთხვევის გამო ილიას დაუწერია პირველი ლექსი „რწყილები“. კობტა აფხაზი ამ ლექსის შესახებ თავის მოგონებაში წერს: „საუბედუროდ, ეს ლექსი არ შენახულა. მახსოვს მარტო, რომ ამ ლექსში დიდი ოხუნჯობით იყო აღწერილი ჩვენი რწყილებთან ბრძოლა და ბევრიც გვატინა“.

ილია კაკო ყაჩაღს პირად აღ ნიშნობდა

ილიას ერთი ძლიერი და საუცხოო ნაწარმოებია „კაკო ყაჩაღი“ ილიას დროის ცხოვრების სინამდვილიდან არის აღებული. კახეთში ასეთი კაკო ყაჩაღი ილიას ბავშვობის დროს მართლაც ყოფილა და ილია მას შეხვედრია კიდევ. როგორც ამას მისი დისწული კობტა აფხაზი გადმოგვცემს, საქმე ასე ყოფილა: ილია ერთხელ ყვარელიდან წამოსულა კარდანახში. მას თან წამოუყვანია მოსამსახურე ბიჭი. გზაში მათ დახვედრია უცნობი შეიარაღებული პირი. გამოუკითხავს ვინაობა. უთქვამს: ქაჯქაჯაქს კარდანახში რა უნდაო? ბიჭს აუხსნია: იქ ნათესავი ჰყავს და მასთან მიდისო. უცნობს შეიარაღებულს თოფი დაბლა დაუშვია, ილია მიუწვევია თავის ბინაზე, კარგად გამასპინძლებია და დაუთვრია კიდევ. მთვრალი ილია საღამოს გვიან მისულა კარდანახში, მაგრამ ღვინო იმდენად მორეული ჰქონია, რომ ვერაფერი უთქვამს და დაუ-

ძინია, მეორე დღეს მოყოლია ბიჭი: ყაჩაღი სულ ბატონს წყველის და აგინებს. ეს ყაჩაღი ყოფილა კარდანახელი გლეხი, ვინმე კაკო გაუხარაშვილი. მისი მებატონე ყოფილა ვილაც ვანჩაძე. კაკოს თოფი უსვრია თავის ბატონისათვის, შემდეგ ყაჩაღად გავარდნილა ალაზნის ტყეში. კაკო გაუხარაშვილის ყაჩაღობაში დიდი სახელი ჰქონია გავარდნილი. მთელმა კახეთმა იცოდა, თურმე, მისი ვაჟკაცობის ამბები.

ილია და ნალიკობა

ილიას უკვდავი ნაწარმოები „გლახის ნაამბობი“ ნალიკობის აწერით იწყება. როგორც ჩანს, ილიას უყვარდა ნალიკობა კი არა, არამედ ნალიკობის დროს მის წინაშე გადაშლილი ბუნების სიმშვენიერე. ირმის ამბავი, „გლახის ნაამბობში“ რომ არის ნახსენები, ნამდვილად ყოფილა მის ცხოვრებაში.

„ერთხელ ალაზანზე წავედით რამდენიმე კაცი სანალიკოდ. დავდექით ნომრებზე. ჩემს გვერდით ცოტა მოშორებით იდგა ილია. ხშირი და დიდი ტყე იყო. ძაღლებმა უკვე დაყუფეს, როგორც ეტყობოდა, კვალს მიაგნეს. გაუაცვივებთ ველი ნალიკის, და არ გავიდა ბევრი ხანი, რომ გამოჩნდა დიდი ირემი, მაგრამ ხეებს ისე იყო მოფარებული, რომ ვერ ვესროლე. ილიასათვის ირემი კი მეტად მარჯვედ იდგა. ველი გულის თანქაღლით, რომ აი ან ვხლა გავარდება ილიას თოფი ან ვხლა მეჭკი. თქვენც არ მომიკვდეთ. კარგა ხანი გავიდა, იდგა, იდგა ირემი, მეომე ერთი დაიფრუტუნა, გადახტა და გაქრა ტყეში. გავქანდით ილიასკენ. დაუწვევავარობა: „კაკო, რა ჰქენი, რატომ არ ესროლე?“ — ეხ, ისეთი ღამაა, ისეთი მოხდენილი რამ იყო, რომ მაგას როგორ ვესროდი, როგორ გავიმეტებდიო, — იყო ილიას პასუხი“.

„გლახის ნაამბობში“ კი მონალიკე კლავს ირემს. ილია ავითარებს მისდამი სიბრალულის გრძნობას და ბოლოს მაინც მწარედ დაასკვნის:

„ისიც კარგია, ჩემო პირუტყვო, რომ იქა კვდები, სადაც დაიბადე. ჩვენ, კაცები, ხანდინან მაგ ბედნიერებასაც მოკლებული ვართ“.

აქვას ნახაი

I

ერთ დღოს ელისო და მზისთვალა მამამ ტყეში წაიყვანა. შემოდგომის პირი იყო, ხეს ფოთოლი უყვითლდებოდა და ალაგ-ალაგ ოქროს ფურცელივით ბრწყინავდა.

კოწახური წითური მტევნებით დატვირთულიყო, შეწითლებული ფოთლებიდან ჯახველას ნაყოფების კრებული პატარა აღისფერ დროშასავით ბრწყინავდა. კუნელს პატარა ტოტები გიჟრისფერი მარცვლებით ისე დაეტვირთა, თითქოს მძივად აუსხამთო, დაბუჩქებული ზღმარტლი კი თავის ენაგისფერი ნაყოფით დინჯად არხვედა ტოტებს; ტოტებბარაქიან თამელს არც-კი ეტყობოდა თუ ესხა რამ, მაგრამ ზედ ჩხიკვების მოუსვენარი ფრთხილი ადასტურებდა, რომ არც მას გაეტარებინა მუქთად მთელი ზაფხული.

— ბაია! ნამდელი ბაია! — იძახდნენ სიხარულით გოგონები და თავის კალათებში აგროვებდნენ ტყის ხილს.

— ტყეში ხარი შემეივარდა, ვამო, ვამო, გიშერაო;

შეხედე და გამოვარდა გაჭყული, შიშველო.

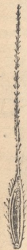
წკრაილა ხმით მღეროდა ბუჩქის ძირას ჩამჯდარი მზისთვალა და რაღაცას ფათურობდა. თურმე ბუჩქის ძირას ჩამოცვენილ თხილს კრეფდა და ეს გამოკანაც მისთვის მოჰგონებოდა, აკრეფილ თხილს კი კალათში ახზარუნებდა.

ელისო მზისთვალას სიმღერაზე შედგა, ყური მიუგღღღდა მზისთვალას სიმღერას ანდაზით უპასუხა:

„თურაშაულის პატრონი ტყეში ეძებდა კუნელსა“.

ამგვარი ლექსაობით დაძვრებოდნენ ბუჩქებში, აგროვებდნენ შემოდგომის ხილს, ხან მამასაც შეელოდნენ, რომელიც სხვადასხვა ბალახის ძირებს თხრიდა, ხავსში ფრთხილად ახევედა და ჩანთაში ინახავდა: ესენი ბალში დაერგოთ და თვალყური ვადღევნოთ, როგორ გაიზრდებიანო. ბევრი ისიაშენეს, ბევრი იმუშავეს და შინ რომ ბრუნდებოდნენ, მზე გადახრილი იყო; მამამ გახედა ერთ მოუხნავს, გრძელს და გამხმარი კაპუკით დაფარულ მინდორს და გეზიც სწორედ ამ მინდვრებისაკენ აიღო.

— მამილო, ბილიკით წავიდეთ, ბილიკით... უფრო მადღე მივალთ შინ, ეუბნებოდნენ ცოტა არ იყოს უკვე ამოვა-

რდნელი სუსხიანი ქარით შეწითლებული მზისთვალა და ელისო, მაგრამ ხმელ ბალახს უკვე ლაწილუწი გაჰქონდა მათ პატარა ფეხებქვეშ. ხან ერთი ხმელი ბალახი აეკვროდათ წინდებზე და კაბის ბოლოზე და ხან მეორე, ისინიც წამდალუწუმ იხრებოდნენ და იცილიდნენ ამეზარ ბალახებს და თან მზიარულად ესაუბრებოდნენ მამას.

აი უკვე შარავნაზე გავიდნენ და ეხლალა შეამჩნიეს, რომ მათი წინდები და კაბის კალთები გამხმარ ბალახის თესლეებითა და ნაყოფით იყო მოსილი, თითქო ძალით აუსხამათო. ელისოს თამში ბირკას ორი ნაყოფიც კი იყო, ეს ალბათ მამინ აეკრა, როცა ფეხებში ბალახი მოედო და მის მოსაცილებლად დაიხარა.

— ეს რამდენი რა აგვეკრა ტანზე!—გაიკვირვა ორივემ და დაიწყეს მოცილება, მაგრამ არც ასე ადვილად სცილდებოდა, კაბის ქსოვილში მაგრად ჩამჯდარიყვნენ. ყველა ხორკლიან მცენარის ნაყოფს აქ მოეყარა თავი—აქ იყო ბირკას, ქარცეცხლას, ძერხვენას, გარეული სტაფილოს და სხვათა თესლები და ნაყოფები.

— უჰ, რამდენია, რამდენი, მერე რა ეკლიანებია!—წამოძახა ელისომ, როდესაც ქარცეცხლას ნაყოფის ეკალით თითოზე უბინა.

— აი სწორედ ამ ბუსუსებით გეკრის ამ მცენარის ნაყოფი აღამიანის ტანსაცმელს, საქონლის ბეწებს და სხვა ცხოველს და ერთი ადგილიდან მეორეზე მოგზაურობს. აი ასე უწყობენ ხელს სარეველა მცენარეთა გავრცელებას აღამიანები, რასაკვირველია, თავისდაუნებურად.

— მაშ სარეველა მცენარეების გავრცელებას ჩვენც ვუწყობთ ხელს?

— უეჭველად. მე რომ კაი კაცი ვიყო, კაბები უნდა გავხადოთ და ცეცხლში დავწვა, რადგან შიგ კიდევ ბევრი იქნება პატარა თესლი და მაგას ჩვენ ბაღში ჩამოიტანთ,—უთხრა ხუმრობით მამამ და მზიარულად გასწიეს შინისაკენ.

II

მოვიდა თეთრწვერა ზამთარი, თეთრი საბანი გადაეკრა ყოველივეს. მზისთვალამ და ელისომ ბევრი იციგავეს, ტყეცა ნახეს მღუმარე და ჩუმში, სადაც ჩხიკვი და შამში გაიფრთხილგბდა ფითრის ტოტებზე შემომჯდარი. კუნელს-ლა შერჩეოდა ნაყოფი, მაგრამ ისე ბარაქიანი არ იყო, როგორც შემოდგომაზე.

მოვიდა ათასი ყვავილით დამშვენებული ვაზაფხული, ცხელი ზაფხული პურის თავთავით დატვირთული. ელისომ და მზისთვალამ დაამთავრეს სწავლა და ისვენებდნენ.

მათი მამა წავიდა სადაც, მიემში, სხვა მხარეში, მცენარეები უნდა შეეკრიბოო... კარგა ხანი გავიდა, რომ უკან დაბრუნდა ბევრი ბარკით: ქალღღებში გამხმარი მცენარეებით, ყუთებით.

ელისო და მზია შევლოდნენ მამას, ულაგებდნენ, ფაქაფუცობდნენ.

აი სამეზაურო ტანისამოსიც გამოათრიეს, მზეზე ფენენ. დედამ ნაბადი ოკზე გადაფინა. ელისომ ნაბადთან გაიარა და შედგა, ნაბადს დააკერდა, ეშმაკური თვალებით მხისთვალასთან მიიბრინა, ფეხაკრფელით ნაბადთან მიიყვანა და რაღაცაზე მიუთითა; მთელი ნაბადი დაათვალიერეს და გაკვირვებულგმა ტაში შემოკრეს.

იქვე ხის ძირში ჩაუკუცდნენ და რაღაცას დადი საიღუმლოებით ჩორჩულდნენ, ხანდახან ნაბდისაკენ გაიშვერდნენ ხელს. უცბათ წამოხტნენ და ეზოში ჩინჩხეარის, კაპაქისა და შეშის მოგროვება დაიწყეს. შუა ეზოში დაეგროვეს.

— რას შერებთ, გოგო, რად გრდათ? — შეეცითხა კარში გა-

მოსული დედა, მათი საქმიანობით ცოტა არ იყოს გაკვირვებული.

— გვინდა, დედა, გვინდა, აი შუა ეზოშია, ცეცხლი არას წაეციდება, მამას გვინდა რაღაც ვასწავლოთ.

დედას ახლა უფრო გაუკვირდა — მამას რა უნდა ასწავლონო, ყურადღებად გადაიქცა და ოთახში შებრუნდა, რომ კულრაქების „მოწიფისათვის“ ეცნობებინა ეს ამბავი.

გასძახეს მამას და კარში გამოიყვანეს, დედაც გამოვიდა და ვერ მიმხედარიყო რაში იყო საქმე.

— რად დაგინთითთ ცეცხლი, რაშია საქმე?

ელისომ კოპები შეიკრა და მკაცრად უთხრა, თუმცა ტუჩებში ილიმებოდა:

— შენი ხარ სარვევლა მცენარეების გამოვრცელებელი და ხელის შემწყობი, ამიტომ მე და მზიამ გადაწყვიტეთ... ორივე ეცა ნაბადს და ცეცხლისაკენ გააქანეს — დაწვით შენი ნაბადი, როგორც ბუდე ამ სარვევლების თესლებისა.

ის იყო ცეცხლზე უნდა დაეგდოთ, რომ მამაც წამოეწია და გამოსტაცა ნაბადი.

— ვინ გასწავლათ ასეთი რამ, თქვე კულრაქებო, თქვენა...

— შენ, მამა, შენ...

და ყველამ მზიარულად გადაიკისკისა.

მამა დასცქეროდა ნაბადს — ის შართლია მრავალნაირი თესლით იყო სასეკ, სტრამთის იქიდან მოტანილი თესლითა და ნაყოფით.

ნაბადი აღარ დაწვეს, გადაწყვიტეს თესლები და ნაყოფები ხელით ამოერჩიათ, რომ მათ ეზოში არ დაცვენილიყო, და გააკეთეს პატარა კოლექცია: „მამის ნაბადით მოტანილი თესლები“.

ბ. ლომთათიძე

სანი კვერცხის მღებელი დაღალი

ერთი დედაბერი იყო. ამ დედაბერს ერთი დედალი ჰყავდა. ერთ დღეს ამ დედალმა ერთი მოზრდილი კვერცხი დაღო. დედაბერმა კვერცხი მოხარშა: უნდა დაესაუზმა. რომ გატეხა, ნახა — კვერცხში ორი გულია. დედაბერი გაოცდა, მაგრამ კვერცხი სალი იყო და შექაზა. რომ გამოძლა, ეს ამბავი თავის მეზობელს უთხრა. მეზობელმა ეს ამბავი მესამე მეზობელს უთხრა:

— ქრისტინეს დედალს დღეს ორი კვერცხი დაუღვია.

მესამემ მეოთხეს უთხრა:

— ქალო, ვაიგე? ქრისტინეს ქათამს დღეს სამი კვერცხი დაუღვიაო. ოცდამეხუთემ ოცდამეექვსეს უთხრა:

— ქა, ქრისტიანანთ ქათამს ოცდახუთი კვერცხი დაუღვიაო!

ორმოცდამეცამეტეს უთხრეს:

— მოჰხედა ღმერთმა საწყალ ქრისტინეს: მის დედალს გუშინ ორმოცდათხუთმეტი კვერცხი დაუღვიაო.

ოთხმოცდამეხუთმეტემ ბატონის მოურავს უთხრა:

— გუშინ ქრისტინეს ქათამს ოთხმოცდაათი კვერცხი დაუღვიაო.

მოურავმა ბატონს მოახსენა:

— ბატონო, შენი ჭირიმე, საოცარი ამბავი მომხდარა: ქრისტინე დედაბრისას ერთ ქათამს ოთხმოცდაცხრამეტი კვერცხი დაუღვიაო. ბატონმა იფიქრა: ახლავი გაკეთდა ჩემი საქმე: ბებერს დედალს წაეართმევ... გაეამრავლებ... ათი ქათამი დღეში 990 კვერცხს მომიტანს... ეს პატარა საქმე როდი იქნებაო!

მოურავს უბრძანა:

— ახლავე მომგვარე დედაბერიო!

მოურავმა ბატონის ბრძანება შესრულა

— მართალი მითხარი, ბებერო: შენმა დედალმა მართლა დაღო ასი კვერცხი?

დედაბერმა უთხრა:

— შენ ცოლშვილს გაფიცებ, მართალი მიბრძანე: სხვების ნათქვამს შენ რამდენი მოუმატეო?

ბატონმა ცოლშვილი ტყუილზე ვერ დაიფიცა და უთხრა:

— მე ერთიო.

— პოდა, ასე თითო-თითო წაუმატა ყველამ, ვისაც კი ეს ამბავი ყურში ჩაეწვეთა, თორემ ჩემმა დედალმა ერთი კვერცხი დაღო, ოღონდ ორგულა იყო.

კლ. თავეაძე

ქალთა დღე

8 მარტს, ქალთა საერთაშორისო დღესთან დაკავშირებით, თბილისის ერთერთი სკოლის მოსწავლეებმა გადაწყვიტეს საშეფო სოფელში წასვლა და საჩუქრების წაღება. დანიშნულ დღეს შეიკრიბა 15 ქალი და 15 ვაჟი—სულ 30 მოსწავლე, და ავტოთი გაემგზავრნენ საშეფო სოფელში. შოფერი ქალი იყო.

რამდენიმე მანძილის გაელისას მანქანას მოულოდნელად რაღაც გაუფუქდა, ისე რომ მანქანას 15 მოსწავლის მეტის წაყვანა აღარ შეეძლო. რა ქნან?! წასვლა ყველას უნდა! და აი შოფერმა განაცხადა: რადგან დღეს ქალთა დღეა, მხოლოდ ქალებს წავიყვან, ვაჟები კი შინ დაბრუნდნენო. მაგრამ ვაჟებმა შოფერის განცხადება არ მიიღეს და მოითხოვეს საკითხი კენჭის ყრით გადაწყვიტილიყო. ანდა ყველა, ქალები და ვაჟები, ჩამდგარიყვნენ ერთ მწკრივში და ერთმანეთზე გადათელისას ყოველი მეცხრე პი-

რი დაბრუნებულიყო შინ. შოფერი კოტახნის ფიჭვის შემდეგ დათანხმდა. მხოლოდ იმ პირობით, რომ მწკრივში ბავშვებს თვითონ ჩააყენებდა.

შოფერმა ისე ჩააყენა მწკრივში ბავშვები, რომ გადათელისას ყოველი მეცხრე ვაჟი მოწაფე გამოდიოდა. ასე თელიდა შოფერი მწკრივში მყოფ მოსწავლეებს მარცხიდან მარჯვნივ და გამოყვანა რიგიდან ყოველი მეცხრე, სანამ 30 მოსწავლიდან მწკრივში 15 არ დარჩა (ბოლოშიც მარცხიდან დანაკლისი არ მიიღება მხედველობაში და ახალი თელა ისევ თავიდან, მარცხიდან უნდა დაიწყოს).

საინტერესოა, რა წესით და როგორ ჩააყენა მწკრივში შოფერმა მოსწავლეები ისე, რომ გამოსვლა ხედა ყველა 15 ვაჟს და არც ერთბელ ქალს? ამის შემდეგ შინ დაბრუნებული ვაჟებიც უკმაყოფილონი აღარ იყვნენ.

გ ა ს ა რ თ ო ბ ი

ოთარი და გოგი დანაძლავდნენ. გოგი უთხრა:
— აჰა კვერცხი, თუ შენ ამას სამი ფეხის დარტყმით გასტეხ, ჩემს ვაშლს მოგცემ, თუ არა და შენი მსხალი მომეცი. ოთარმა ფეხი დაჰკრა, კვერცხი გატყდა.

— მომეცი ვაშლი!—უთხრა გოგომ
— არა, შენ მომეცი!
— რატომ?
— იმიტომ, რომ შენ ერთი დაკვრით გასტეხე, მე კი სამი დაკვრით გითხარი.

სოსო ლომთათიძე